

geníja

ČRTICE IZ ŽIVLJENJA
ŠNAKŠNEPSKOVSKEGA

 e-knjiga.si

Genija d.o.o.
1000 Ljubljana, Litjska cesta 12/a
Telefon: 051 415 616
www.genija.com
info@genija.com

Fran Erjavec
Črtice iz življenja Šnakšnepskovskega

Za založbo: Blanka Jarni
Računalniška postavitvev: Dubravko Gecan

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32(0.034.2)
821.163.6-7(0.034.2)

ERJAVEC, Fran, 1834-1887
Črtice iz življenja Šnakšnepskovskega [Elektronski vir] / Fran Erjavec. -
El. knjiga. - Ljubljana : Genija, 2012

Način dostopa (URL): www.e-knjiga.si

ISBN 978-961-280-129-8 (pdf)
262906880

Fran Erjavec

**Črtice iz življenja
Šnakšnepskovskega**

2012

Vsebina

Kdo je bil Schnakschnepperlein in s čim se je pečal.....	7
Nov govnobrbec in težave pri njegovem krstu	11
Pripoveduje se o majhni prevari, ki pa nobenemu ni škodila....	15
Grozna nesreča na železni cesti.	19
Učenjaška ekspedicija v podzemeljsko jamo	25
Veseli in žalostni dogodki v podzemeljski jami.....	32
Ni nesreče brez sreče	38

Tudi za brezplačne knjige veljajo avtorske pravice.

Vsa besedila na portalu e-knjiga.si so objavljena z dovoljenjem avtorjev, oz. lastnikov avtorskih pravic.* Pridobljena dovoljenja veljajo izključno za objavo in distribucijo na portalu e-knjiga.si. Ni dovoljen prenos e-knjig, besedil ali slikovnega materiala na druge spletne naslove, reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba v kakršnemkoli obsegu ali postopku.

Za besedila, ki so v javni lasti dovoljenja za objavo niso potrebna. Javna last je oznaka za vsak izdelek, za katerega nihče ne uveljavlja lastniških pravic. Še vedno veljajo pravice za grafično podobo in računalniško postavitve knjig objavljenih na portalu e-knjiga.si

Za osebno uporabo lahko naše e-knjige uporabljate neomejeno. Prosimo, da vsako novo kopijo prenesete ali delite neposredno z našega portala. Na ta način boste prispevali k nadaljnjemu razvoju spletne knjižnice e-knjiga.si.

Prijetno branje.

Kdo je bil Schnakschnepperlein in s čim se je pečal

Večkrat sem se jezil, da stanujem prav na kraju mesta v dolgočasni okolici in da mi je časih po zimi ob južnem vremenu bresti blato do kolen. No, zadnji čas me je minila vsa nevolja. Rad sem gazil blato, odkar sem se v sosesstvu seznanil s slavnim možem, z gospodom Schnakschnepperleinom. To je učenjak, kateremu ne bi lahko našel para. Domovina in stoletje se moreta ponašati s tem velikanom učenosti. Tudi ga je sama nesebičnost. Koristi svoje ne išče nikjer, »blaginja vesoljnega človeštva« je tista zvezda, ki mu je vodnica pri vseh njegovih delih in nedelih. Vse svoje življenje ni razmišljal drugega, nego kako bi pomogel nevednim, zaslepljenim, dobička svojega ne poznavajočim zemljanom. Noč in dan ni miroval, vedno si je belil glavo. Opazoval je in modroval, argumentiral in eksperimentiral ter zasledoval prikazni in vekovečne resnice v prirodi, ki bi bile potem trpečemu človeštvu živi viri prave in vztrajne sreče.

Po dve, tri ure je časih sedel pri mikroskopu kakor muha v medu. Ni pil, ni jedel, ves zamišljen si je podpiral glavo ter zdaj in zdaj zamrmral nekaj nerazumnega. Potem je iznova pogledal po

ozki nastavljeni cevi, potresel z glavo, zopet pogledal in časih po četrtr ure ni odmaknil očesa od predmeta. Kdor bi ga tako v misli utopljenega, v tihi sobici sedečega opazoval, bi morebiti menil, da išče dobri mož »quadratum circuli« ali »perpetuum mobile«.

A kaj je vendar našega Schnakschnepperleina tako vznemirilo? Morebiti žaluje po prezgodaj umrlih dragih? – Ne! Ali mu je toča pobila bogato setev? – Niti to ne!

Vzrok moževe skrbi je ves drug, čisto idealen. Čujte!

Učeni svet še dandanes ne ve prav trdno, kakšen je zadnji, to je enajsti člen na tipalnicah majhnega, bolhi podobnega hroščka. Pri razpravi tega imenitnega vprašanja sta se grdo sporekla dva učenjaka svetovne slave. Učenjak Kikelj je namreč trdil, da je pri tej živalci enajsti tipalnični člen izprva rjav ter da počrni stoprav kasneje. To mnenje je pa strastno pobijal učenjak Kokelj, trdeč, da je omenjeni člen vedno črn. Izza te prepirke je nastal v učenem svetu velik razdor. Kakor je že navadno pri takih učenih prepirih, razdvojile so se učene glave. Nekateri so pritrjevali Kiklju, drugi Koklju, a ker nobena stranka ni hotela odjenjati, temveč je trdoglavo branila svoje mnenje, se je vnel hud boj s peresi, curkoma je teklo črnilo in popisale so se v tem boju cele skladanice papirja, da je zavijala moja kuma dve leti vanj sol in poper.

Ta zdraha »sacerdotum naturae« je v srce bolela složnega in miroljubnega Schnakschnepperleina. Da bi tej učeni pravdi storil konec ter da bi se ljubi mir zopet povrnil med srdite prirodoslovce, je nalovil Schnakschnepperlein cele rodove tega hrošča, manjše in večje, stare in mlade, zajetne in mršave, moške in ženske; lovil jih je po travnikih in njivah, po logovih in gozdovih. In zdaj jih pregleduje

*»od prihoda zlate zore,
dokler solnca luč ne ugasne.«*

Ali svojega dela vendar ne more biti prav vesel. Resnica, čista resnica se mu noče odkriti, kajti enajsti člen je pri nekaterih črn, pri drugih rjav in pri nekotikih celo rumenkast. Zatorej mu mrak objema čelo, oko mu mre in srce ga boli, kadar pomisli, da še ne bo konca nesrečni pravdi in grdemu razporu.

Gospodova žalost je ganila celo slugo Boštjana, ki je bil ves dan na lovu in je gospodu prinašal vedno nove hekatombe nesrečnih mučenikov na žrtvenik nenasitne znanosti. Rad bi bil tešil svojega gospoda, a ni vedel kako. Nekega dne se vendar ojunači in reče:

»Gospod, ne žalujte toliko!«

»Tega ti ne razumeš, ljubi moj Boštjan!«

»Ali smem govoriti, kakor mislim?«

»Govori!«

»Dobro! No samo tedaj, če zaradi tega ne bo nobene zamere.«

»Saj sem ti že velel, govori!«

»Vidite, jaz v svoji neumni pameti bi rekel: dajmo mir živalcam in njih tipalnicam, kakršne jim je Bog dal. Saj to nam mora pač biti vseeno, ali je enajsti člen na tipalnici tega hroščka bel kakor sneg ali črn kakor oglje. Saj je ta živalca tako majhna, da je jaz niti ne vidim prav, ako ne nataknem vaših naočnikov.«

»Vseeno?! Tebi morebiti, ali nam ne! O Boštjan, ti si še vedno stari Boštjan! Prav nič ti ni poznati, da si že toliko let v moji službi. Tebi ni drugega v čislih nego žreti in piti ...«

»In spati!«

»Da, da, spati tudi! Ali v čem si boljši od živine?«

Boštjan je imel odgovor na to vprašanje že na jeziku, ali premislil se je in ga pogoltnil.

»Pa naposled ti tudi ne zamerim. Ti si ves utopljen v golo slastno uživanje. Tvoje motno duševno oko ne pregleda kvara, ki ga trpi po našem neznanju znanost in po tem blaginja vsega človeštva. Ti mene ne umeješ in me nikoli ne boš umel. Ti ne vidiš čistega ognja, ki gori v meni v prid človeštvu.«

Boštjan pogleda gospoda nekam žalostno od strani in odide iz sobe. Ko je zaprl vrata trdo za seboj, da svojim mislim duška v krepkem: »Bog daj bebcem pamet!«

Nov govnobrbec in težave pri njegovem krstu

Schnakschnepperlein me je večkrat vabil, da bi prišel k njemu na dom ogledat si znamenitosti in redkosti. Nekega deževnega dne sem se naposled res napotil k njemu v pohode. Boštjan mi pokaže gospodovo sobo, katero pa je on sam imenoval kabinet, in vseč mu je bilo, če so jo tudi drugi tako imenovali. Potrkam na vrata. Nobenega glasu. Potrkam drugič, tretjič, in ker se mi nihče ne odzove, pritisnem kljuko in stopim v svetišče.

Schnakschnepperlein se je bil tako zadolbel v misli, da me ni opazil. Na mizi pri oknu je imel nastavljen mikroskop, on sam pa je ves razblažen korakal po sobi od stene do stene ter si radostno mel roke. Jaz pohrknem pri vratih, pa ker me le ne vidi, stopim naprej.

»Dober dan, gospod Schnakschnepperlein!«

»Bog ga daj! O vi ste prišli? Posebno drago mi je, ravno prav ste prišli. Vidite, quandoque bonus dormitat Linneus! Prosim vas, pogledajte si tega govnobrbčka in potem pa tega tukaj zraven! Linne teh dveh ni razločil. Njemu sta oba Aphodius fimetarius. Pa kaj Linne! Njemu tega ni toliko šteti v greh. Ali celo prijatelj moj

Berghaaggenbuttenreuther ju ne loči v svojem imenitnem delu »O govnobrbcih«, katero leži v treh zvezkih tu pred nama. – Slava! Slava! Preden se mesec zopet pomladi, naznanim vsemu svetu, da živi na zemlji en govnobrbec več. O kaka sreča! V znanosti ostane moje ime pribito na vse veke, pa četudi vsi tisti, ki mi zavidajo, popokajo od jeze.«

»A v čem se razločujeta?«

Učenjaka mine radost in stroga resnost se mu razlije po obrazu. Prime me za roko, me odvede k mikroskopu ter mi veli ponosno kakor človek, ki se čudi:

»Privzdignite temu hroščku zadnjo nožico in povejte mi, kaj vidite?«

Storim, kakor mi je bilo rečeno. Gledam in gledam, ali ugledati ne morem ničesar, kar bi bilo vredno besede.

»No, govorite! Kaj vidite?« priganja Schnakschnepperlein.

»Zdi se mi, da ne vidim ničesar.«

»Ni-i-i-č?! O to ni mogoče! Kako da ne bi videli! Le dobro pogledjte, nekaj morate videti. Prav v kotiček pogledjte, prav natanko! Ali ne vidite dveh kocinic?«

»Hm! Če dolgo gledam, se mi skoro dozdeva, da vidim rumeno dlačico. Hoj, tu je še ena, in če me ne vara oko, ondi še ena.«

»Kajneda?! Kakor sem rekel. No, to me veseli! A zdaj še nekaj. Oglejte si dobro tudi zadek in potem ga vzporedite z zadkom one-ga tam!«

Bil sem zopet v škripcih.

»Ne zamerite, gospod! V takih stvareh meni ne gre sodba.«

»Ne razdirajte praznih besed! Malo prej sem se prepričal, da imate nenavadno dobro oko. Ali se vam ne vidi, da ima ta malo debelejši zadek?«

Nekaj časa sem si ogledoval ta dva govnobrbca od zadnje strani, potem sem se vzel do modre presodbe:

»Če vestno primerjam zadka teh dveh govnačev, bi rekel, da je zadek tega vašega malce bolj napet in da se proti koncu nekamo hitreje zožuje.«

Izvrstno! Ne morem vam dopovedati, kako me veseli, da tudi vi to vidite. Zdaj sem uverjen, da je res tako. Hvala vam! ...«

»Kako se bo imenoval novi govnobrbček?«

»Imena še nima, treba ga je stoprav krstiti. O tem še nisem razmišljal. Vsekakor mora biti ime tako, da bo z njim izraženo glavno svojstvo, po katerem se razlikuje od bližnjih sorodnikov.«

Schnakschnepperlein prinese latinski slovar in išče nekaj po njem.

»Pod zadnjo nogo kosmat ... sub pede barbatus, pa kaj se pravi zadnji? Pomozite mi!«

Ne vem, kako je to bilo, ali izveštno je, da mi v tem trenutku ni prišlo nič pametnega na misel, v slovarju sveta iskati mi pa ni dala čast. V tem hipcu se mi zablisne, da sem v Caesarju »agmen novissimum« vedno prevajal v »zadnji oddelek«.

Schnakschnepperlein se je na mojo latinščino toliko zanesel, da je skoval brez vsega pomisleka ime: subpedenovissimobarbatus.

»Aphodius subpedenovissimobarbatus torej.«

»Ali ni: »barbatus« preveč rečeno?«

»Zopet ste pravo pogodili! Res je preveč. Ali kako bi se reklo bolje?«

»Morebiti: pilosus.«

»Aphodius subpedenovissimopilosus. Bene!«

Mož umeri zopet korake po sobi in hodi nekaj časa od stene do stene. Razmišljal je o nečem, kar mu ni bilo po volji, ker obraz je namrgodil in obrvi so mu sršele. Polagoma prišeta zopet do mene.

»Novi Aphodius je dobil ime: Dobro ime, lepo ime. Ali dar ni, da bi se z njim ponašal. Samo latinsko je in to je – prenavadno, prevsakdanje. O grško, grško, to je dandanes imenitno, to vse drugače zveni po ušesih. Vso drugo veljavo bi dobil moj Aphodiušček in z njim tudi jaz, če bi ga poslal v svet s polnoglasnim grškim imenom ... Gospod, vi ste me danes prvič počastili s svojim obiskom. V zahvalo prepuščam vam to čast, krstite ga vi!«

Ta čast mi je presedala. Če že z latinščino ni šlo vse gladko, kako pojde z grščino? Sedem h grškemu slovarju in poiščem potrebnih besed in naposled zvarim jezikoslovni nestvor: »hypes hatopodoligokometes«. Napišem ga na listek ter ga pokažem Schnakschnepperleinu. Ta ga ni še prav dobro prečital, ko že od veselja poskakuje, zagotavljajoč mi, da je ime izvrstno, da ga neznansko prijetno po ušesih žgečka in da misli, da mora vsak, četudi ne zna grškega jezika, takoj pogoditi, kaj pomeni to ime.

»Ta govnobrbček je torej vaše krščenec. Zapomnite si dobro ta dan!«

»Kako bi ga mogel pozabiti?«

»Če vam ni odveč, obiščite me skoro zopet, morebiti že danes popoldne, ako vam je ljubo. Mnogo zanimivega bi vam še rad pokazal.«

»Rad pridem, če vas ne nadlegujem.«

»Ne govorite o tem, prosim vas! Vedno ste dobrodošli. Še enkrat: lepa hvala!«

»Z Bogom!«

Pripoveduje se o majhni prevari, ki pa nobenemu ni škodila

Ob dveh sem bil že zopet pri Schnakschnepperleinu. Vstopivšemu mi pride učenjak prijazno naproti, me pozdravi in posadi poleg sebe na naslanjač.

»Ker ste mi pri krstu mojega Aphodiusa kumovali, sem vam nakanil v zahvalo podariti enega. Sicer jih nimam več nego pet, no jutri pojdem zopet na lov, pa se nadejam, da mi jih da nekoliko v roke. Pa menda vam še nisem povedal, kje živi ta živalca. Dve leti sem hodil za njo in se mnogo trudil, preden sem ji prišel na sled. Zdaj sem, kar se tiče nje, povsem na jasnem. Vidite, Aphodiušček moj živi samo v kozjih bobkih, a ker nimajo tukaj ljudje nikjer kozlov, mi je hoditi ves dan do Jarčjega brda, tako se namreč kliče majhno selce ob hrvaški meji. Čudno je pa to, da mu ne prija vsak bobek, in stalo me je mnogo dela in truda, preden sem ugotovil, kako se ima ta stvar. Moj govnobrbček biva samo v bobkih, ki padajo od mladih, blizu leta starih kozličev, v bobkih starih kozlov in koz sem jih iskal zastonj. Tej resnici sem prišel stoprav pred enim tednom na sled. Zakaj pa mu bobki starejših kozlov niso po volji, mi ni še jasno.«

»To vam ne more motiti veselja. Koliko nam zastavlja priroda ugank, ki jih ne moremo rešiti!«

»Prav govorite! Morebiti se sčasoma pojasni tudi to. A tukaj, vidite, sem mu spisal že točno diagnozo in potem obširen opis, tudi sem ga narisal štiri in dvajsetkrat večjega, in zdaj pošljem to vse akademiji na Dunaj, da bo kar najhitreje natisnjeno ter da pojde po širokem svetu oznanjat slavo mojo. O radost, kakršne si bogatin z zlatom ne more kupiti! No, da ne pozabim daru, katerega sem vam obljubil. Evo ga!«

Rekši stopi k mizi, vzame majhno steklenico v roko, oslini droben čopič in izvleče enega izmed imenitne petorice.

»Prosim vas, zaprite okno, da ga ne odnese sapa! Ako bi ga več ne našel – grozna misel!« Ko zaprem okno, poišče poglico, prebode z njo majhen trikoten papirček, ga namaže na enem voglu z lepilom, potem se dotakne govnačka na rahlo s čopičem, ga prenese na papirček, ga namesti, kakor treba, mu zaviše brke ter mu nategne nožice.

»Tako! Zdaj je spravljen. Ali pazite, da ga ne izgubite ali da mu ne odlomite kake tipalnice ali noge.«

»Ne bojte se! Pazil bom nanj, kakor na zenico v očesu.«

»To bi bilo torej pri kraju. No, mnogo in mnogo znamenitega bi vam imel še pokazati. Poglejte, prav tu pred seboj imam mešico, katero sem potegnil lanske pomladi iz sosedove gnojnice. Na prvi pogled mi je bilo jasno, da je nekaj osobitega, da je nova species. – No, ker se jaz nisem pečal z mešicami na drobno, sem jo poslal v Kecskemet prijatelju Korosnemethfogotu, ki je vse svoje življenje posvetil mešicam. Njega bistro oko je na prvi hip spoznalo, da se loči moja mešica od navadne po barvi, kajti navadna je črna,

a moja rjava. Meni na čast jo je potem imenoval ›Ceratopogon Schnakschnepperleini‹.

»Pa kakor vsak človek imam tudi jaz nekaj neprijateljev. Glavni neprijatelj mi je Štrucelius. Že dolgo sem mu trn v peti. Pri vsaki priliki se zaganja vame. Ne vem pa zakaj. Saj nobenemu človeku ne storim ničesar žalega, nimam drugega na umu nego blaginjo človeškega rodu. A pri vsem tem mi nasprotuje ta Štrucelius povsod, kjer more in ne more; povsod me ponižuje in mi pobija zasluge. In zdaj ga tudi ta Ceratopogon Schnakschnepperleini strahovito kolje v oči. Učeni svet bi rad preveril, da je meni na čast imenovani Ceratopogon prav navaden, rjav da je samo zato, ker je ležal v gnojnici. To ničevo trditev podslanja s tem, da se pozneje ni našla nobena več. Naposled pa še čeljusta brez konca in kraja in pogreva staro neslanost, da je nedostojno imenovati živali po možeh.«

Uverjen sem, da razumete sami, kako prazna, kako puhla je vsa njegova čečkarija. Jaz nisem kriv, da je živalca tako redka in da sem bil dosedaj samo jaz tako srečen. Kar pa govori o krstivah po zaslužnih možeh, to izvira zgolj iz zavisti. Znamo se! Možičku se kadi pod nos, ker ni bil še toliko srečen, da bi bil našel kaj novega in da v vseh katalogih ne najdete nobenega ... Štrucelii.«

No, v kratkem dobi šilo za ognjilo. Že se mu kuha kaša. Korosnemethfogot ga bo neusmiljeno razčesal v prvi številki ... O za Boga! Kaj delate? Na tla ste zbili novega Aphodiusa, ki sem vam ga podaril.«

»Da, gospod, pogodili ste. Novopečeni govnobrbec je šel raskom žvižgat, z robcem sem ga zbil na tla.«

»Ne govorite tako lahkomiselnost, drugače bi moral misliti, da ne poznate prave cene te živalce.«

Schnakschnepperlein je bil užaljen. Da bi se mu do konca ne zameril, sem se spustil kakor očiten grešnik na kolena in začel iskati dragocenega govnača. On pa tudi tako. Najmanj pol ure sva drsala po kolenih in vzdihovala, ali o Aphodiusu ni bilo ne duha ne sluha. Našla sva sicer poglico, ali papirček na njej je bil prazen.

»Ali bi ne bilo dobro, da bi šel k Boštjanu po metlo?«

»Kaj? Metla! Z metlo bi vi šli na tako nežno stvarco? Ta beseda vam je pač kar tako utekla z jezika, ne da bi jo bili prej premislili.«

Mene so kolena bolela in tudi hrbet mi je odrevenel. Plazeč se sem prišel zopet blizu mize. Tu je ležalo vse polno onih navadnih govnohrbcev. Izkušnja je bila velika, prilika ugodna. Obenem bi tudi Schnakschnepperleina lahko malce potipal za znanstveno žilico. Izmaknem tedaj enega z mize in potem vzkliknem veselo: ›Imam ga, imam ga!‹

Schnakschnepperlein skoči na noge in pogleda govnača v moji roki.

»Bogme, je! Pravi je! A zdaj ga spravite bolje. Evo vam stekleničico!«

Shranim ga, in ker se je že mračilo, pozdravim Schnakschnepperleina in odidem.

Grozna nesreča na železni cesti.

*Pokopal misli visoko leteče,
želj neizpolnjenih sem bolečine.*

Pretekla sta potem dva meseca, kar nisem videl Schnakschnepperleina. Nekega popoldneva pa pride k meni Boštjan in me milo poprosi, da bi pogledal h »gospodu«, ki se je v nekoliko dneh tako izpremenil, da ga ni poznati. Nič ne je, nič ne pije, niti ne spi. Takoj se napravim in grem z njim. Korakal sem naravnost v njegov kabinet. Baš sem hotel potrkati – kar se zdrznem in roka mi zastane.

Pri odprtih durih ugledam Schnakschnepperleina, sedečega na stolu. Pa to ni več moj Schnakschnepperlein, to je samo njegova senca. Lica so mu upadla in zbledela, osiveli lasje mu razmršeni vise po zgubanem čelu, vdrte in osteklenele oči strme v pod in njegova brada, ki je bila vedno gladka, se je osula z rjavimi in sivimi ščetinami. V levi roki drži nekaj v majhnem okviru, desna mu pa onemogla visi ob boku. Tu pred menoj sedi kakor kip iz kamena.

*Ne vidi nič, ne sliši nič,
kot bil bi mrtva stvar.*

O Schnakschnepperlein! Kakšna nesreča te je vendar zadela? Ako bi bil vprežen v zakonski jarem, rekel bi, da se ti je izpregla verna družica ter te pustila samega, a vedel sem, da si bil še vedno samec.

No zdaj se je mož vendar nekoliko zganil. Mrtev torej še ni. Pogleda na podobico v levici in iz prsi se mu iztrga globok vzdih, ki votlo odjekne od sten. Tudi mrmra nekaj, a mogel sem razbrati samo besedi: Adelops – Judendorf. Ne razumem niti te niti one. Stopim v kabinet, približam se mu in mu položim roko na rame.

Mož se zlekne, odpre oči in me pogleda debelo, kakor bi se bil vzdramil, dvigne glavo in me milo pogleda.

»Dragi gospod, zakaj ste tako žalostni? Kaj se vam je pripetilo, kaj vas je tako spremenilo, da vas ni poznati?«

Schnakschnepperlein raztegne usta ter se gorko nasmehne.

»O verjamem, da sem se spremenil. Menda bi se vsakdo na mojem mestu. Povedal bi vam vso nesrečo, ki me je zadela kakor strela z jasnega neba. A čemu bi si s povestjo ponavljal vse groze, vse muke, ki jih je pretrpela moja duša? Čemu bi si iznova trgal rane, ki mi jih je vsekala ta izguba? O Adelops! O Judendorf! O Judendorf!!«

»Prosim vas, povejte mi vse! Morebiti se vam s tem zljajša srce. Kakor prijatelju svojemu mi odvalite pol svojega gorja!«

»Znano vam je, da je naša deželica zadnja leta znana po vsem svetu zaradi posebnih, zelo zanimivih živalc, ki žive po podzemeljskih jamah. Nobena druga dežela se ne more ponašati s takimi. Prav jutri bo tri tedne, kar sem v Krški jami našel povsem novega hroščka, kateremu pravimo mi Adelops. Ta moj Adelops je bil izvestno nova species, kajti po pipalih se na prvi pogled lahko razlikuje od vseh svojih sorodnikov. Mislite si moje veselje! Zavriskal sem,

kar mi je dalo grlo, ko sem ga srečno spravil v stekleničico ter ga v njej ogledoval, kako je kobacal po gladkem steklu. Boštjan je že mislil, da sem iz uma. Prišedši domov, ga takoj narišem, opišem in odpošljem prijatelju Gimpelspatzu na Dunaj. Neizrečeno težko sem se ločil od svojega edinčeta; zdelo se mi je, kakor bi me bila ostavila duša in srce. Ali moralo je biti. Na tega Adelopsa sem zidal zlate gradove ...

Vi ste pameten, z vami je lahko govoriti. Četudi meni ni toliko do časti in hvale, kolikor do splošne blaginje in napredka v znanosti, vendar ne morem mirne duše gledati, kako dobivajo moji nasprotniki za vsako malo stvarco križce, svetinje in diplome, mene pa zavistni samopašniki vedno odrivajo. Da, dolgo ste me odrivali, ali ta Adelops moj vam pokvari vse zlobne vaše nakane! Mislil sem sam v sebi: Ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta, ki me popelješ naravnost v cesarsko akademijo. Moj prijatelj Gimpelspatz mi je obljubil, da predstavi znamenitega podzemskega sina občemu učenjaškemu zboru. Toliko je bilo izvestno, da se mi ne izmakne vsaj diplom cesarske akademije za dopisujočega člana, pa ko bi se Štrucelius tudi na glavo postavil. – No človek obrača, Bog pa obrne.

Drugi dan po obedu prebiram časopise in med drugim zapazim brzojavno vest, da je trčil prejšnjo noč pri postaji Judendorf blizu Nemškega Gradca ljubljanski vlak ob dunajskega ter da se je razdrobilo polno voz in poškodovalo mnogo ljudi.

Ko to preberem, mi začne vstajati strašna misel, da se tem nesrečnim vlakom. Dvakrat, trikrat berem kratko poročilo, primerjam dan, in vse bolj in bolj se mi je dozdevalo verjetno, da me je udarila neizmerno velika nesreča. V glavi mi začne vreti, nimam več miru. Vržem časopis od sebe in derem na pošto.

›Kdaj ste oddali to pošiljko?‹ vprašam uradnika, in mu pokazem predajnico.

›Včeraj!‹ mi odseče uradnik ravnodušno, ne pomislivši, da mi je s to besedo podrl zadnje upanje.

›Oh včeraj! Zakaj ravno včeraj!‹ se mi izvije bridek stok iz potrtih prsi.

›Kdo vraga bi mogel vedeti, kaj se utegne zgoditi. No vaš hrošč, mislim, to bi bila še najmanjša nezgoda. Pomislite, koliko ljudi je hudo ranjenih in nekaj tudi mrtvih! Tistih pet goldinarjev že dobite, ako se pokaže, da je šel hrošč po zlu. Ne bojte se! Sicer pa je smešno, tak mrčes ceniti pet goldinarjev.‹

Moj Adelops – mrčes! Meni se zmrači pred očmi. Ničesar ne odgovorim neotesancu, temveč pohitim v brzojavni urad in brzojavim v Nemški Gradec železniškemu nadzorniku, svojemu nekdanjemu sošolcu: prosim ga, naj pošlje na mah komisijo ali, kar bi bilo še boljše, naj gre sam v Judendorf ter naj pogleda, kaj je z mojim Adelopsom. Najrajši bi bil sam zdrčal po brzojavni žici na nesrečno mesto, ako bi bilo mogoče.

Čakam odgovora, čakam in čakam, ali ne učakam ga. V strahu in trepetu prebijem štiriindvajset ur; bile so mi pol večnosti. Drugega si nisem mogel misliti, nego da moja brzojavna vest ni našla nadzornika doma. Kaj mi je početi?

Proti večeru se napravim in tavam na kolodvor. Bilo mi je, kakor bi sanjal. Stoprav, ko se vozim nekaj časa po železnici, se zavem popolnoma in vsa moja nesreča mi stopi živo pred oči: O Adelops! Ali si še cel, ali pa ležiš razdrobljen v judendorfskem prahu? Moja duša sluti najhujše. Potem bi bilo zame boljše, da te, ljubljeni moj Adelops, nikoli nisem videl ali pa da bi tudi jaz poleg tebe ležal razbit.

S takimi strašnimi mislimi se vozim ob Savi in Savinji. Zdelo se mi je, da vlak leze po polžje. Ljudje so vstopali in zopet izstopali, govorili in se šalili, jaz jih nisem poslušal. Pazil sem vedno, kdaj mi udari na ušesa beseda »Judendorf«. Želel sem si jo in se je zopet bal. Naposled zakriči sprevodnik: Judendorf! V meni se strese ves drob, kakor bi trenil, planem iz voza in že od daleč ugleдам velik kup ruševin, kar jih niso že odstranili. Tu je ležalo vse križem, kolesa, železje, vozovi, strti kakor orehove lupine. In pod tem kupom nekje je ležal gotovo tudi moj Adelops: O Judendorf, kraj nesrečnega imena, v tebi se je utrnila zvezda moja, v tebi so pokopane vse misli moje visoko leteče.

Hotel sem precej na delo. Ali niso me pustili blizu. Stoprav potem, ko sem bil inženirju; ki je nadzoroval delo, na drobno razložil, kdo sem, odkod sem in česa tukaj iščem, mi je dovolil po nekaj nepotrebnih in žaljivih opazkah, da smem med delavce.

Zdaj sem s svojim pripovedovanjem pri kraju. Nočem vam na dolgo in široko opisovati, koliko sem trpel, kako težko sem privzdigoval razlomljeno železje in lesovje in koliko žaltavih sem moral požirati od sirovih delavcev. Iskal sem vse dopoldne, ali o biseru mojem ni nikjer ni duha niti sluha. Poldne odzvoni – Adelopsa še vedno ni! Mrak nastopa in moči mi že pojemajo, Privzdignem še široko desko – in pod njo je ležala moja škatlica – poznal sem jo na prvi pogled – v njej pa moj Adelops, oh, pa kakšen! Ves potolčen, ves razdrobljen, samo desna zadnja nožica je bila še cela. Oprezno jo poberem – tu jo vidite v okviru – in zdaj sedam k njej ter jo gledam, in gledal jo bom tako dolgo, dokler mi ne ugasne že slabo brleča luč življenja.«

»Gospod, ne žalujte preveč! Saj je mogoče, da ulovite še kate-rega, menda ta ni bil edini.«

»O nikdar, nikdar več ne bom videl nobenega. Iskal sem že potem in tudi Boštjan je iskal tri dni. A ni ga nobenega več. Ta je bil edini ali zadnji svojega rodu, jaz ga nisem bil vreden, zatorej mi je izginil – in z njim tudi moja diploma.«

»Nikar še ne obupavajte! Jaz bi rekel, da najdemo še katerega. Ali nismo trije junaki, vi, jaz in Boštjan? Na noge! Napravimo se, tudi jaz pojdem z vami in vam pomorem iskati. To bi bilo vendar čudno, da bi se nam trem izmaknil.«

Schnakschnepperleinu so te besede očitno ugajale. Obraz se mu razvedri in oko se mu zopet zasveti.

»Torej tudi vi greste! O, hvala vam! Vi ste srečen človek. Izgubljenega govnobrbca, o katerem sva oba mislila, da ga ne bova več videla, ste našli zopet vi. Mogoče, da boste jutri tudi tako srečni. Neki notranji glas mi pravi, da ste rešitelj moj. Jutri se torej vidimo. Ob sedmih krenemo na pot.«

»Bodite brez skrbi, še pred sedmo bom pri vas. Zdaj pa zdravi ostanite!«

Schnakschnepperlein me je spremil do vrat, in ko mi je tu še enkrat priporočil, da bi prišel pravi čas, se je vrnil nekam bolj vesel v svoj kabinet.

Učnjaška ekspedicija v podzemeljsko jamo

Drugo jutro vstanem zarana in ob polsedmih sem bil že pri Schnakschnepperleinu. Gospod in sluga sta bila že opravljena. Gospod je pregledoval razno lovsko pripravo, ki je bila razpostavljena na dolgi mizi, Boštjan pa se je pri merici žganja krepčal za dolgi pot; poleg sebe je imel mastno kračo, nekaj klobas in kup dobro zapečenih regelj.

Ko me Schnakschnepperlein opazi, mi poda prijazno roko ter me meri od nog do glave.

»Kaj, v tej suknji hočete iti v jamo? Vidi se vam takoj, da niste še mnogo hodili po jamah. V tej suknji ne smete iti, škoda bi je bilo. A časa ni, da bi se hodili domov preoblačiti. – Boštjan! Stopi v kaščo in prinesi mojo staro suknjo!«

Mene je kar streslo, ko sem čul o stari suknji. Branil sem se na vse kriplje. No, nič ni pomagalo. Boštjan je bil nevoljen, da ga motimo pri jedi, a šel je vendar in skoro prinesel staro suknjo. Schnakschnepperlein mi hitro potegne mojo suknjo s pleč in mi obleče svojo.

O tej suknji bi bilo nemogoče povedati, kake barve je bila kedaj. Skrbi in stara leta so ji ogolila dlako in ji že bil po svojem stricu in kdo ve, če ni imel prav Boštjan, ki je trdil, da je Metuzalem zanjo tkal sukno.

Schnakschnepperlein ploska z rokami in me ogleduje zdaj od spredaj, zdaj od zadaj, Boštjan pa, ki je imel ravno kos klobase v ustih, bi se bil kmalu zadavil od smeha.

»Tri sto zelenih rogačev! Kot nalašč malo predolga, pa to nič ne de. Rokave tudi lahko zavihate. Bo že!«

»Gospod, jaz se ne morem geniti. Pustite mi mojo suknjo!«
prosim Schnakschnepperleina.

»Pa bi je bilo vendar škoda!«

»Gotovo ne bolj kot vaše, in saj jo v jami lahko narobe oblečem.«

»Verjemite mi, da vam pristoji moja suknja prav dobro, ali če le nočete, siliti vas ne morem. Zdaj je pa čas, da odrinemo.«

Boštjan, ki je v tem kračo, klobase in reglje potlačil v veliko torbo in vtaknil v malho čutarico žganjčka, stopi zdaj pred Schnakschnepperleina, ki mu kot tovornemu živinčetu začne nakladati torbe, vrečice, škatle, lesene in kositrne; steklenice, mreže in še veliko drugega orodja, ki ga zdaj še imenovati ne vem. Ubogi Boštjan je komaj dihal.

Schnakschnepperlein gre sedaj še v svoj kabinet, pa kmalu se vrne z dolgim firnežastim dežnikom pod pazduho.

S Schnakschnepperleinom greva naprej, za nama pa krevsa Boštjan pod težo svojega bremena, in gotovo bi bil obležal na poti, ko bi se ne bil časih pokrepčal s kako klobaso ali regljo in s požirkom žganjčka ne poživil medlih moči svojega života.

Vrabci so že na streljaj daleč bežali pred nami na bližnja drevesa in nas pozdravljali z glasnim »živživživ«. Pa kdo bi strahopetnim

vrabičem zameril ta strah pred Schnakschnepperleinovo podobo, saj je skoraj mene bilo groza hoditi poleg njega. Ko ne bi vedel, da so strašila za vrabce na polju toliko stara kot poljedelstvo, bi lahko mislil, da je bil Schnakschnepperlein zgled za vsa strašila. Le mislite si dolgega in tenkega moža v ozkih petelinčkovih hlačicah, ki so sicer segale le do kolen, a do peta dolga siva suknja je to ozko napako ljubeznivo skrivala: Na glavi je imel bel slamnik s širokimi krajniki, na nosu zelene naočnike in pod pazduho dolg firnežast dežnik. Mislite si vse to in Schnakschnepperlein stoji pred vami z dušo in telesom, s krvjo in mesom.

Brez ovir pridemo iz mesta, le časih bi se bil kak pes rad prepričal, če je kaj trdna Schnakschnepperleinova suknja, a Schnakschnepperlein, takih napadov že navajen, ga je vedel vselej potolažiti s koščkom kruha, katerega je nosil v ta namen vedno pri sebi.

Ko pridemo do vojašnice, reče Schnakschnepperlein: »Počakajte tukaj en hipec, imam nekaj opraviti!« Potem gre proti gnojišču, ki se razprostira za vojašnico. Prebrskuje z rokami, pobira stare cunje in škrpete in jih zvesto spravlja v škatljo. Boštjan je pa poravnal v tem svojo izgubo na regljah pri šepasti Lizi, ki da svojemu staremu znancu še po vrhu en požirek »grenkega«. Boštjan je bil vojak pri domačem polku, štirinajst let in osem tednov je služil zvesto vladarju. Časti ni bil lakomen, že dvakrat so ga hoteli postaviti za desetnika, pa Boštjan se je branil z vsemi štirimi. »Gospod stotnik«, je vselej odgovoril, »pustite me prostaka, saj komaj sam sebe opravljam, kako bom še na druge pazil!« In stotnik ga je uslišal dvakrat, ali tretjič so ga hoteli imeti po vsej sili za desetnika. Zdaj ni pomagala nobena prošnja. To je bilo Boštjanu preveč, odpovedal se je vojaškemu stanu in vzel slovo od njega. Sicer pa je bil vojak od nog do glave, in ko so njegovi tovariši veseli prepevali

»Soldaško«, je renčal tudi on vselej z zamolklim glasom bolj po tihem z njimi; le pri vrsticah:

*»Soldat živi vesel v en dan,
saj cesar da pol hleba in kar je treba«*

je zmajeval z glavo, ker Boštjan ni mogel razumeti, kako more biti odrasel mož zadovoljen s pol hlebom. Zatorej se je tudi Boštjan že drugi teden, ko je stopil v ta stan, pritožil pri stotniku zoper pol hleba — in pritožba je pomagala. Boštjan je dobival odslej po cel hleb na dan in nikoli se mu ni staral. Njegovi tovariši so ga imeli celo na sumu, da je on z njih hlebi v bližnji in ljubeznivi dotiki, česar pa jaz o poštenem Boštjanu ne morem verjeti.

Zdaj pride Schnakschnepperlein z gnojišča in jaz ga povprašam, kaj je imel ondi opraviti. Schnakschnepperlein odpre škatljo, ki je bila polna smrdljivih cunj in druge gnusobe, in mi reče: »Že več nego dvajset let nabiram gradivo za veliko delo, katero mislim izdati pod naslovom: »Obširen popis živalic, ki se zarejajo v uma-zanih cunjah, smrdljivih škrpetih in starih kožuhih; njih šege in navade.«

»Takega dela nima še noben narod, in s tem delom si mislim pridobiti največje zasluge za človeštvo, seveda jih bo menda šele poznejši rod prav spoznal in cenil. Nabral sem teh živalic celo armado in to vojašnično gnojišče je dalo največji del. Zato hočem v svojem delu raztrositi njegovo slavo po vsem svetu in v duhu že vidim prirodopisce vseh narodov, kako romajo od vseh vetrov k temu gnojišču. O gnojišče v vojašnici, jaz ti zakrožim visoko pesem, jaz hočem biti tvoj Homer! Poleg mojega imena bo slovelo tudi tvoje ime na veke.«

Razni zanimivi pogovori so nam krajšali dolgo pot. Schnakschnepperlein je pa sanjaril vedno o Adelopsu in o slavi svoji, le časih, ko je videl frfotati kako mušico po zraku, je obmolknil, vzel Boštjanu mrežo in jo kot ucvrl za udere za njo. Ker je bil dolgonog, sta bila z mešico kmalu skupaj, le malokatera mu je ušla. Po hroščih danes ni veliko gledal, ker mu je bil vedno le ljubljencek Adelops pred očmi; tudi bi nas bilo iskanje preveč mudilo, zato smo šli hitro dalje; le ko smo prišli do kakega presnega kravjaka, Schnakschnepperlein ni mogel premagati izkušnje, da bi ga ne bil vsaj hitro in bolj povrhu prebrskal. Da bi bil tebi nič, meni nič šel mimo njega, tega mu ni pripustila rahla njegova vest. Boštjan je pa hodil vedno k regljam v vas in večkrat je prešteval ljubice svoje. Marsikatera je že zmanjkalo!

Zdaj pridemo do vasi, blizu katere je jama. »Počakajte nekoliko tukaj,« reče Schnakschnepperlein: »Stopim do Češnjevarka, da bo vedel, da smo tukaj in da nam pripravi kaj jedila, ko pridemo iz jame.«

Boštjan se pri teh besedah zaničljivo nasmehlja in še enkrat prešteje svoje reglje in klobase. Moj želodec se je tudi že oglašal in jaz bi mu bil najrajši precej postregel, pa sem si mislil: saj v jami ne ostanemo dolgo in Schnakschnepperlein, ki strpi tudi brez vse jedi, ta te ne sme osramotiti; ti pa pojde pozneje bolje v slast.

Ravno sem hotel vprašati Boštjana, zakaj se je pri Schnakschnepperleinovih besedah smehljaj, pa že nisem utegnil, ker gospod je prišel nazaj. Urno odrinemo k jami, ki je bila le za streljaj od vasi.

»No, hvala bodi Bogu, zdaj smo tu!« vzdihne Schnakschnepperlein. »Bog nam daj srečo!«

Jaz gledam in se oziram po pečevju, kje je vhod v jamo, pa ga le ne zapazim. Ko Schnakschnepperlein vidi, česa iščem, se mi

nasmehne in reče: »Vi iščete vhoda, ali ste mar slepi? Ali ne vidite te luknje tukaj?« in mi pokaže pred nami ozko luknjo, skozi katero bi se mogla splaziti komaj lisica.

»Kaj? To je vhod? To ni mogoče! Človek tu ne more noter.«

»Da je mogoče,« me zavrne Schnakschnepperlein, »hočem vam kmalu pokazati. Le storite, kar bom storil jaz. Vi greste za mano in za vami gre Boštjan.«

Boštjan je odložil zdaj svoj tovor in se je kislo držal, pogledujoč zdaj ozko luknjo, zdaj svoj trebušček.

Schnakschnepperlein se pa vrže na tla in po vseh štirih se splazi po luknji z nogami naprej, za njim grem jaz in oba sva, čeprav težavno, srečno prišla v jamo, ki je bila precej s konca toliko visoka, da sva stala lahko pokoncu. Ali ubogemu Boštjanu se je godila huda. Revež je bil precej životen in zdaj stoka in vzdihuje v ozki cevi, kot bi ga bil nataknil na raženj.

»No, Boštjan, le pogumen bodi, le še nekoliko se pomakni naprej, kmalu bo bolje!«

»Gospod, jaz ne morem ne naprej ne nazaj,« vzdihuje Boštjan tako milo, da sem mislil, da se mora omečiti trda skala.

»Kaj, da bi ravno danes ne mogel! Saj si bil enkrat že tukaj. Srčnost velja!«

»Sveta Uršula in enajst tisoč devic, pomagajte!« vzdihne Boštjan, z vso močjo se še enkrat upre, in glej, šlo je. Boštjan je živ, le nekoliko zmršen in opraskan, prilezel iz luknje in v roki za sabo potegnili malho z regljami.

»Hvala Bogu! zdaj sem menda prebil vse hudo, ali kako pojde nazaj?«

»Seveda ne moreš noter,« se prereka Schnakschnepperlein, »ker imaš s seboj toliko nepotrebnih reči. Čemu ti je malha?«

»O gospod, to je najpotrebnejše med vsemi rečmi! Če bi te malhe ne bilo, bi jaz ne bil mogel priti tako daleč; že napol pota bi bil obležal.«

»Boštjan, ti se menda nikoli ne poboljšaš! Pa zdaj smo v jami in z marnjami ne bomo trčili časa, čas je drag.«

Veseli in žalostni dogodki v podzemeljski jami

Schnakschnepperlein prižge zdaj tri sveče, da nama z Boštjanom vsakemu eno, eno si pa obdrži sam.

»Zdaj pa le tiho za mano, sicer bi nenavadni šum prestrašil živalco.«

Vsi vlečemo sapo vase in po prstih tavava z Boštjanom za Schnakschnepperleinom. Ko gremo nekoliko časa naprej tiho kot duhovi, nama da Schnakschnepperlein z roko znamenje, da smo na mestu. In res se ustavimo pri veliki črni kopici. Ko jo pogledam bliže, vidim, da je kup netopirjevega gnoja; teh živali je bilo namreč vse črno po stropu.

»Tu ali pa nikjer!« zašepeta Schnakschnepperlein.

Reče in pade pred kupcem na tla in z Boštjanom storiva po njegovem zgledu. Vsi trije pokleknemo v blato in brskamo kake pol ure. Nobeden ne črhne besedice. Toda čeprav smo prebrskali že pol kupca, hroščka vendarle ni; le hudi duh nam udarja v nosove in okužuje Boštjanu sleherni grižljaj.

»O ti prekleti Adelops!« zarentači Boštjan bolj po tihem.

»O Boštjan, Boštjan, ne imenuj po nemarnem tega lepega in sladkega imena!« ga resno zavrne Schnakschnepperlein. »Zdaj ga pa gotovo ne bo. Če se ti ne ljubi, če si prelen, pa pojdi proč!«

Boštjan si ni dal reči tega dvakrat. Mrmraje vstane in sede na bližnjo skalo, zasadi luč v blato na tla in jezo svojo znosi nad regljami in klobasami. Kakor raztrga krvoločni tiger ovco, tako je trgal zdaj Boštjan reglje, in kmalu se je razlegalo njegovo cmakanje po vsej jami, da so se vznemirili celo netopirji in jeli frkati sem ter tja.

Mene so jela tudi že boleti kolena in želodec mi je vedno pravil, da je poldne že davno odzvonilo. Pa nekoliko bi bil morebiti še potrpel, ali Boštjanovo cmakanje ga je bilo zdaj popolnoma zdrazilo. Uprl se mi je in zahteval pravice svoje, katerih mu pred Bogom in pred ljudmi nihče ne sme kratiti. Ali s čim ga hočem potolažiti? Le sam Boštjan bi znal pomagati.

Vzdignem se iz blata in sline se mi cede, ko grem mimo Boštjana. Ta je menda uganil moje želje: »Nate nekoliko! Vem, da ste že potrebni,« mi reče in mi pomoli eno klobaso in eno regljo.

Schnakschnepperlein se pa ne gane, vedno dalje riže po gnoju. Ne vidi nič, ne sliši nič, kot bi bil zamaknjen v tretja nebesa. Le časih globoko vzdihne – Adelops in diplom mu rojita po glavi.

S klobaso in regljo si grem iskat mirnega kraja, kjer bi me nihče ne mogel motiti. Grem proti drugemu koncu jame in zagledam pred seboj globoko vodo, onkraj vode pa se je razprostiral drugi del jame. Le po ozkem skalnatem grebenu, ki je držal kakor brv čez vodo, se je moglo priti v ta oddelek. Spravim se čez greben in kmalu najdem primeren suh kotiček, sedem na kamen in s hvaležnim srcem uživam Boštjanov dar.

Ko mirno jem, mi prileze po nogi droben hrošček. Kaj zlodeja, ko bi bil to Adelops! Pogledam ga natančneje in primaruha, po

Schnakschnepperleinovem popisu je utegnil biti ta hrošček Ade-
lops. Primem ga rahlo in ga denem v steklenico, ki mi jo je izročil
Schnakschnepperlein v ta namen. Ko ga imam notri, ga pogledam
še enkrat in se popolnoma prepričam, da je to živalca, katere išče
Schnakschnepperlein s tolikim trudom.

»Imam ga, imam ga!« vpijem na vse grlo.

Te besede prebude Schnakschnepperleina iz njegovih sanj. Ka-
kor bi ga bila zadela božja strela, plane kvišku, sveča mu pade iz
rok, ves se trese od veselja in z besedami: »Kje je, kje ga imate?« jo
udere po ozkem grebenu proti meni, ali o joj! stopinje mu zmanjka
in štrbunk se zvrne v vodo.

»Gospod, kaj delate? Ne hodite k vodi, boste mokri!« ga svari
skrbni Boštjan.

»Pomagajte! Pomagajte!« se dere Schnakschnepperlein na vse
grlo in voda mu zapira sapo.

»Kaj vam pa je, da vpijete, kakor bi vas drl na meh? Ali, vam
nisem pravil, da ne hodite k vodi? Zdaj pa imate! Čemu je tega tre-
ba?« se prepira Boštjan, spravi reglje v malho in se počasi vzdigne.

Jaz sem pa hitro priskočil in Schnakschnepperleina, ki je kakor
ranjen som pretepal vodo in že začel pojemati, srečno zgrabim za
škric in vlečem na vso moč. V tem je pa prišel tudi Boštjan; zgrabi
po sreči gospoda za eno bedro in z združeno močjo ga potegne-
va na suho. Schnakschnepperlein je bil moker kakor miš, nič se
ni zavedel; kakor črviv gaber, ki ga je podrl zimski vihar, je ležal
na tleh. Z Boštjanom ga začneva drgati. Najin trud ni bil zastonj;
počasi se zave, pogleda in pravi s tihim glasom: »Kje ga imate?
Pokažite mi ga!«

Podam mu steklenico. Schnakschnepperlein pogleda živalco,
mrtvo oko se mu zasveti in s povzdignjenim glasom zažene: »Glo-
ria, gloria! Je že, je že! Pravi je!«

Ta pogled ga je zopet osvestil, ker le strah ga je bil tako omamil, da je ležal kakor napol mrtev na tleh. Počasi se skloni in opiraje se name stopi na noge.

»Kje ste ga dobili, kje? Hitro povejte, o vi srečni človek!«

Povem kje in kako sem se nameril na hroščka. In Schnakschnepperlein je bil takoj pripravljen, da ga gre iskat. Jaz ga primem za roko in mu rečem:

»Gospod, poslušajte me in ne hodite! Mokri ste, kako lahko bi se prehladili v mrzli jami; le pomislite na svoje zdravje! Saj je dosti, da imamo enega; z veseljem vam ga izročam. Le hitimo, da pridemo do Češnjevjarja, da se preoblečete ali vsaj posušite.«

»Prav pravite, zdravje je treba varovati in saj zdaj ga imam ljubčka srca, po katerem je tako željno hrepenela duša moja. Pa kaj vam hočem dati v dar za ta biser? Vsa zbirka moja vam je na ponudbo. Izberite si iz nje, kar vam je ljubo, in če si izberete tudi eno tistih dveh stenic, kateri mi je nedavno poslal Raggedfellow iz Filadelfije, ki ju je nabral tam v neki podrti indijanski bajti – vam je ne morem odreči. Tudi mi morate dovoliti, da dam prvi novi živalci, ki jo najdem, vaše ime; vredno je, da se ohrani v vednosti naši.«

»Gospod, to je preveč!« mu odgovorim. »Meni je dosti, da vem, da sem vam napravil veselje, drugega plačila ne zahtevam. Zdaj pa poskusiva, da prideva iz jame.«

Jaz svetim naprej in Schnakschnepperlein gre za menoj. Boštjana pa ni bilo videti nikjer. Šele ko prideva k izhodu, zaslišiva reveža, kako stoka in vzdihuje v ozki špranji. Ko je videl, da se odpravljamo, se je hitro izgubil in hitel proti luknji, ker zadnji ni hotel biti.

»Kaj počenjaš, Boštjan?« ga nagovori Schnakschnepperlein.

»Ven bi rad prišel, pa nikakor ne gre! Bal sem se, da bi mi vidva ne ušla in bi jaz ne obtičal v tej luknji. To se bo menda tudi zgodilo, vsaj zdravih udov ne bom prinesel ven. Dolgo se že upiram, vse litanije sem že odmolil, vse svetnike in svetnice sem poklical na pomoč, pa le enega ni, da bi mi pomagal, celo moj patron me je pustil vnemar. Oh, kaj bo, kaj bo!«

Ker Boštjanu niso hoteli pomagati dobri duhovi, je jel rentaćiti in kleti, da me je groza izpreletavala. In glej, zgodi se čudo! Hudi duhovi so pomagali: zdajci se zasveti beli dan po razpoklini. Boštjan je bil zunaj in počasi greva s Schnakschnepperleinom za njim.

Boštjan se je zvrnil zunaj precej na travo, kakor bi bil zadet od kapi, in res je mislil sam, da je že napol mrtev. Čez nekoliko časa vzdigne počasi roko za roko, nogo za nogo, in ko vidi, da so še zdrave, se skloni in z obema rokama prešteva svoja rebra, ker je mislil, da si jih je vsaj polovico polomil.

Ko se v svoje veselje prepriča, da so še vsa cela, se iztegne po svoji malhi, katere ni nikoli zgrešil, in si v njej poišče novih moči.

Schnakschnepperlein pa sede na solnce, vzame steklenico z Adelopsom v eno roko, v drugo pa prime lupo in pregleduje živalco od vseh strani, časih pokima z glavo in se sladko nasmeje. Vse, kar je danes prebil, vse je pozabljeno, on se zdaj ne zmeni za nobeno drugo stvar, še celo Boštjana ni menda videl in slišal, ki je stopil predenj in ga nagovoril z resnim glasom: »Gospod! obljubite mi, da me ne boste nikdar več silili, da bi vas spremljal v to grdo luknjo! Jaz nočem več predrzno na božjo milost grešiti; meni je vaša služba ljuba, ali moji zdravi udi in moje življenje so mi vendar ljubši.« To rekši, se je obrnil in jo zavil proti vasi.

Zdaj se osvesti tudi Schnakschnepperlein, mi poda roko, me milo pogleda in zašepeta: »Vi ste angelček moj!«

Potem greva za Boštjanom proti Češnjevarju. Solnce je hudo pripekalo in iz mokrega so se vzdigovale megle vodenih soparov kot iz gnoja, katerega je ravno Češnjevar kidal iz hleva.

Ni nesreče brez sreče

Češnjevar nam pride naproti in nas odvede v hišo. Ko gremo skozi vežo, me obide neka čudna prazna misel, ker na ognjišču ni bilo videti ognja. Kaj bo z našim obedom, sem si mislil sam v sebi. Ali prva skrb je bila zdaj, da preoblečem mokrega gospoda. Pa kako? Češnjevar ni nosil gosposke suknje in Schnakschnepperlein v hladnem večernem mraku tudi ni mogel iti moker domov. Dolgo smo ugibali, kaj bi bilo početi. Naposled je bilo sklenjeno, da bo dal Češnjevar nekaj perila in svoj stari kožuh. S konca to Schnakschnepperleinu ni bilo nič kaj po volji, pa ker smo mu vsi prigovarjali in ker je tudi sam uvidel, da si ne more pomagati, se je vdal.

Češnjevar ga pelje v hram in čez nekaj časa prideta nazaj. Češnjevarica in Boštjan bi bila kmalu počila od smeha in jaz si tudi nisem mogel kaj, da bi se ne bil smejal.

Češnjevar je bil namreč bolj majhne in čokaste postave in kožuh je segal Schnakschnepperleinu pičlo do kolen. Ker so se njegove hlače zunaj sušile, so se videle njegove suhe koščene nožice. Na glavi je obdržal svoj slamnik in na nosu zelene naočnike.

»No, mati, zdaj pa z obedom na mizo!« veli Schnakschnepperlein Češnjevarici.

Mati prinese latvico sladkega mleka in kos domačega kruha. Schnakschnepperlein drobi kruh v mleko in vabi Boštjana k obedu. Boštjan je pa že izvlekel iz svoje malhe mastno kračo in zdaj je ravno brusil nož ob peč.

»Boštjan, prisedi k nama in zajemi žlico mleka!«

»Saj veste, da jaz ne jem mleka: Mleko je le za otroke!« odgovori Boštjan modro.

»Pogosto sem ti že rekel, da ceniš ti mleko vse premalo; mleko je ena najredilnejših jedi, ker ima v sebi vse, česar potrebuje telo. Le poglej dete, ki se živi ob samem mleku in se počuti prav dobro.«

»Zato ravno pravim, da je mleko le za otroke, za odraslega možaka pa take prazne pomije niso; moje telo si želi kaj tečnega, da želodcu kaj zaleže. Hvala bodi Bogu, da mi ni treba z mlekom izpirati želodca.«

Schnakschnepperlein je nato obmolčal, menda ker je izprevidel, da Boštjana prepričati bi bilo bob ob steno metati. Kar se mene tiče, bi bil rajši pritrnil Boštjanu, ali ker ni bilo boljšega, je moralo biti dobro to.

Schnakschnepperlein veli prinesiti še latvico kislega mleka. Tudi tega se lotiva, ali zdajci Schnakschnepperlein obstane, položi počasi žlico na mizo in gleda strmo za duri pod klop. Jaz gledam, kaj ga je tako zmotilo, in vidim, da je ležala pod klopjo na umazanih cunjah psica s tremi mladiči.

»Gospod, kaj ste položili žlico? Le še zajemite!«

»Hvala, ne morem več. Oh, ko bi mogel dobiti jaz te cunje! Gotovo lazi in skače po njih še veliko nepoznanega blaga za obširno moje delo.«

Vstane in se bliža psici s koščkom kruha in z dobrimi besedami. Psica je vzela kruh, ali za dobre besede se ni zmenila. Jela je

renčati in zobe kazati, da se je moral Schnakschnepperlein pomikati počasi nazaj. Sedel je zopet za mizo in vzel žlico v roke, ali ni mu več šlo tako v slast kakor poprej; cunje mu niso hotele iz glave, vedno je pogledaval po strani pod klop.

Češnjevar pride zdaj zopet v hišo in prinese Schnakschnepperleinu hlače, ki so bile že dobro posušene. Gospod začne Češnjevarja nagovarjati, da bi mu za dober denar prepustil tiste stare cunje, na katerih leže psički.

Češnjevar je poznal gospoda in se delal, kakor bi ne hotel vzeti ničesar. Pobere cunje in jih da gospodu. Schnakschnepperlein mu potisne skrivaj nekaj v roko in spravi cunje v posebno škatljo.

Boštjan je bil s kračo tudi že pri koncu. Psici je dal kost, za kar se mu je Schnakschnepperlein zahvalil z očmi. Mastne roke in nož je obrisal ob čevlje in potem se je obložil zopet s svojim tovorom.

Kratko se poslovimo pri Češnjevarju in odrinemo.

Boštjan je šel naprej, mislim zato, ker je vedel, da se ne bo mogel vzdržati smeha, ko bi videl gospoda tako našemarjenega pred seboj. Tiho in hitro korakamo naprej, nihče ni žugnil besedice, le stari kožuh je opletal okoli Schnakschnepperleinovih kolen.

Ko pridemo v bližnjo vas, se začne togotiti na nas mlado ščene, pa tega smo bili že navajeni in še zmenili bi se ne bili za to. Ali v kratkem nas obsuje vsaj deset psov, ki jih je mikal posebno Schnakschnepperleinov kožuh, vsaj vsi so se zaganjali le vanj.

Gospod ni vedel, kako bi se vsem ubranil, in je začel vpiti. Boštjan je pa kot star vojak kmalu izprevidel, pri čem smo. Skoči do gospoda, mu iztrga dežnik izpod pazduhe in plane na pse. Zdaj mahne na levo, zdaj na desno, zdaj od spredaj, zdaj od zadaj; enega udari po glavi, enemu pomeri rebra in tretjemu izpodbije noge. Tako srčno je mlatil, da so kmalu brusili vsi pete. Boštjan je pa še

vedno stal na cesti s povzdignjenim dežnikom in gledal moško okoli sebe, kakor bi hotel reči: »No, kje vas je pa še kaj?« Ko vidi, da se nobeden več ne prikaže, da gospodu dežnik nazaj rekoč: »Saj sem vam pravil, da ne hodite k vodi.«

Gremo zopet dalje. Schnakschnepperlein je vedno molčal, ali vesel je pa bil, ker se je vedno muzal in tudi na obrazu se mu je bralo tiho veselje. Rad bi bil vedel zakaj. Kar zapazim, da privzdigne mož zdaj desno, zdaj levo ramo in da se popraska zdaj pod to, zdaj pod drugo pazduho.

Rečem mu tedaj: »Gospod, mislim, da ste v Češnjevarjevem kožuhu dobili neprijetne goste, ki bi radi prišli do vaše krvi.«

»Res je taka,« mi odgovori, »ali ti gosti mi niso neprijetni, marveč so mi prav ljubi. Saj človek ne ve, kje ga čaka nova species. Ta kožuh je star in Bog ve, kod se je že valjal; tudi je pri Češnjevarju ves drug zrak nego pri nas v mestu. Češnjevar bi mi ne bil mogel bolj ustreči nego s tem kožuhom, saj pravim, ni nesreče brez sreče. Tem sitnim gostom pa tudi privoščim to kratko veselje. Pokažem jim že jutri, počem je moja kri.«

»Ravno tako po sreči,« nadaljuje gospod, »sem naletel pred tremi leti na novo uš. Prenočil sem namreč v neki krčmi na Dolenskem. Ker sem bil truden, sem sedel po večerji nekoliko k peči na klop. Ko nekoliko zadremļjem, me uje nekaj hudo v roko. Pogledam in vidim, da je lepa velika uš ali po naše pediculus. Brž jo denem pod mikroskop in vidim, da se razlikuje od svojih sestra.

Vprašam gospodinjjo, kdo je tukaj sedel. Ona mi pove, da so bili sinoči tukaj svinjarji, ki so gnali prašiče s Hrvaškega. To mi je bilo zadosti. Pozvem tudi, kje so ležali, in akoravno sem bil truden, sem šel vendar v slamo na hlev. In res, hvala Bogu, prida sem se jih bil nalezal. Drugi dan pa brž domov. Presneto so me

zdelavale, pa sem si mislil: le dajte me, jutri bom pa jaz vas. In še dandanes se ne kesam, ker v novem katalogu že stoji: Pediculus Schnakschnepperleini.«

Med temi in drugimi pogovori pridemo do mesta. Ker sta se tukaj najini poti ločili, sem se poslovil od njega. Bila je že trda noč, ko pridem v zaspano mesto.

